Finnwatch ry:n lausunto
ympäristövaliokunnalle
11.9.2023

Asia: U 25/2023 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi viherväitteistä

Finnwatch kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston kannasta Euroopan komission direktiiviesitykseen niin sanotuista viherväitteistä. Kuten kirjelmässä todetaan, suuri osa kuluttajille esitettävistä ympäristöväittämistä on “epämääräisiä, huonosti perusteltuja tai harhaanjohtavia”. Tämä heikentää sekä kuluttajien että yritysten ilmastotoimien laatua. Kun väittämät ovat epäluotettavia, eivät kuluttajat voi tehdä vaikuttavia kulutusvalintoja. Ja vastaavasti, jos aidosti vaikuttavia toimenpiteitä tekevät yritykset eivät voi erottautua markkinoilla, liiketoiminnallinen kannuste ympäristövaikutusten pienentämiseen heikkenee.

Tässä suhteessa ehdotettu viherväitteitä koskeva direktiivi tuo, yhdessä sopimattomia kaupallisia menetelmiä koskevan direktiivin päivityksen kanssa, erittäin tarpeellisen muutoksen siihen, millaisin perustein yritykset saavat esittää ympäristöväittämiä ja millaisia ympäristömerkintöjä tuotteissa saa käyttää. Finnwatch pitää erittäin tärkeänä direktiivin vaatimusta perustaa ympäristöväitteet ja ympäristömerkit tutkittuun tietoon ja varmentaa tämän ehdon toteutuminen ulkopuolisella taholla. Edelleen tärkeää on, että viherväitteistä viestitään ehdotuksen mukaisesti tarkasti ja läpinäkyvästi markkinoinnin yhteydessä eikä haudata tällaisia tietoja esimerkiksi yrityksen verkkosivuille.

Pienimpien yritysten (alle kymmenen työntekijää tai enintään kahden miljoonan euron liikevaihto) jättäminen direktiivin vaatimusten ulkopuolelle ei ole perusteltua. Jos yrityksellä ei ole, yrityksen koosta riippumatta, valmiutta varmistaa ympäristöväittämien paikkansapitävyyttä artiklojen 3 ja 4 mukaisella tavalla sekä viestiä näistä perusteista avoimesti artiklan 5 mukaisella tavalla, ei sen tule esittää sellaisia väittämiä. Valtioneuvoston tulee huomioida kannassaan, että perusteettomien ympäristöväittämien käyttöä ei tule mahdollistaa esitetyn kaltaisilla poikkeuskirjauksilla.

Jos direktiivin vaatimuksista poikkeaminen sallitaan pienimmille yrityksille, valtioneuvoston tulee pyrkiä varmistamaan, että varmistamattomat ympäristöväittämät esitetään siten, ettei ole vaaraa siitä, että kuluttaja sekoittaa tällaiset väittämät direktiivin mukaisiin ympäristöväittämiin. Tämä voitaisiin tehdä esimerkiksi edellyttämällä varoitustekstiä todentamattomien ympäristöväitteiden yhteydessä.

Finnwatch pitää hyvänä valtioneuvoston kantaa siitä, että “ilmastoyksiköiden (kompensaatioiden) käyttöä koskevista väitteistä tulisi säätää niin, että yksiköiden käytön vaikutus ilmastoon käy ilmi ymmärrettävästi ja läpinäkyvästi”. Finnwatch toivoo valtioneuvoston osoittavan tukensa myös sille, että näiden yksiköiden käytön vaikutus

Finnwatch ry, Malminrinne 1 B, 00180 Helsinki
www.finnwatch.org

ilmastoon on viestittävä väitteen yhteydessä selvästi eroteltuna yrityksen toiminnan päästöistä ja mahdollisista päästövähennyksistä.

Lisäksi ilmastoyksiköillä tehtävään päästöjen kumoamiseen liittyvän väitteen uskottavuuden ja luotettavuuden kannalta on aivan keskeistä, että valtioneuvoston lausunnossaan korostama läpinäkyvyyden vaatimus koskee myös käytettyjen ilmastoyksiköiden laatuun liittyviä yksityiskohtia kuten tarkkoja ja yksilöiviä tietoja taustalla olevista hankkeista ja niissä käytetyistä sertifikaateista.

Finnwatch haluaa myös muistuttaa, että nyt lausuttavana oleva vihreät väittämät direktiivi koskee vain ympäristöväittämiä. Tämä tarkoittaa, että vastaavilta sosiaalisesta vaikutuksesta kertovilta väitteiltä jää yhä puuttumaan sellaiset vaatimukset todentamisesta ja verifioinnista, mitä nyt asetetaan viherväittämille. Valtioneuvoston tulee kannassaan edellyttää komissiolta vastaavia todennuksia ja verifiointeja myös sosiaalista vastuullisuutta koskeville väittämille.

Finnwatch ry, Malminrinne 1 B, 00180 Helsinki
www.finnwatch.org